

**Dekret
o ekumenismu**

Unitatis redintegratio

**BISKUP PAVEL, SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH,
SPOLU S OTCI POSVÁTNÉHO SNĚMU
NA TRVALOU PAMÁTKU**

OBSAH

Předmluva

1 Touha po jednotě

Kapitola 1

KATOLICKÉ ZÁSADY O EKUMENISMU

2 Jednota a jedinnost církve

3 Vztah odloučených bratří ke katolické církvi

4 Ekumenismus

Kapitola 2

USKUTEČŇOVÁNÍ EKUMENISMU

5 Jednota je věcí všech

6 Obnova církve

7 Obrácení srdce

8 Společná modlitba

9 Vzájemné poznání

10 Ekumenické vzdělání

11 Jakým způsobem vyjadřovat a vykládat učení víry

12 Spolupráce s odloučenými bratry

Kapitola 3

**CÍRKVE A CÍRKEVNÍ SPOLEČNOSTI ODDĚLENÉ
OD ŘÍMSKÉHO APOŠTOLSKÉHO STOLCE**

13 Vznik roztržek

I. Zvláštní úvaha o východních církvích

14 Smýšlení a dějiny východních církví ...

15 Liturgická a duchovní tradice Východ'anů

16 Vlastní církevní kázeň Východ'anů

17 Vlastní ráz východní teologie

18 Závěr

II. Odloučené církve a církevní společnosti na Západě

19 Zvláštní postavení těchto společností

20 Víra v Krista

21 Studium Písma svatého

22 Svátostný život

23 Život v Kristu

24 Závěr

PŘEDMLUVA

TOUHA PO JEDNOTĚ

1 Podpořit obnovení jednoty mezi všemi křesťany je jedním z hlavních úkolů posvátného ekumenického Druhého vatikánského sněmu. Kristus Pán totiž založil církev jednu a jedinou, a přesto se více křesťanských společností vydává před lidmi za pravé dědictví Ježíše Krista. Vyznávají sice, že jsou všichni učedníci Páně, avšak rozdílně smýšlejí a jdou různými cestami, jako by Kristus sám byl rozdělen. (1)((1/Srov. 1 Kor 1,13.)) Toto rozdělení však zřejmě odporuje Kristově vůli, je pohoršením světu a poškozují svatou věc hlásání evangelia všemu stvoření.

Avšak Pán věků, který moudře a trpělivě vůči nám hříšníkům uskutečňuje záměr své milosti, začal v poslední době ve větší míře vzbuzovat v křesťanech navzájem odloučených upřímnou lítost a touhu po jednotě. Tato milost zapůsobila všude na mnohé lidi; také mezi našimi odloučenými bratry vzniklo působením milosti Ducha svatého den ode dne silící hnutí za obnovení jednoty všech křesťanů. Tohoto hnutí za jednotu, které se nazývá ekumenickým, se účastní ti, kteří vzývají trojjediného Boha a vyznávají Ježíše jako Pána a spasitele nejen jako jednotlivci každý zvlášť, nýbrž také ve společenstvích, ve kterých uslyšeli evangelium a které označují jako církev svou i Boží. Skoro všichni však touží, i když různým způsobem, po jedné a viditelné Boží církvi, která by byla opravdu obecná a vyslaná do celého světa, aby se svět obrátil k evangeliu, a tak byl spasen k slávě Boží.

Tento posvátný sněm uvažuje o tom všem s radostí, a když už prohlásil nauku o církvi, veden touhou po obnovení jednoty mezi všemi Kristovými učedníky, chce všem katolíkům ukázat prostředky, cesty a způsoby, jak by mohli odpovědět na toto Boží volání a milost.

KAPITOLA 1 KATOLICKÉ ZÁSADY O EKUMENISMU

JEDNOTA A JEDINOST CÍRKVE

2 V tom se zjevila Boží láska k nám, že jednorozený Boží Syn byl poslán na svět, aby se stal člověkem a vykoupením dal nový život celému lidstvu a shromáždil ho v jedno. (2)((2/Srov. 1 Jan 4,9; Kol 1,18-20; Jan 11,52.)) Dříve než se obětoval jako neposkvrněná oběť na oltáři kříže, prosil Otce za věřící slovy: „Ať všichni jsou jedno. Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, tak i oni ať jsou jedno v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal“ (Jan 17,21) a ustanovil ve své církvi podivuhodnou svátost eucharistie, která značí a vytváří jednotu církve. Dal svým učedníkům nové přikázání vzájemné lásky (3)((3/Srov. Jan 13,34.)) a přislíbil jim Ducha utěšitele, (4)((4/Srov. Jan 16,7.)) aby s nimi zůstával na věky jako Pán a dárce života.

Když byl Pán Ježíš povýšen na kříži a oslaven, seslal přislíbeného Ducha a jeho prostřednictvím povolal a shromáždil lid Nové úmluvy, kterým je církev, v jednotu víry, naděje a lásky, jak učí apoštol: „Jen jedno je ono tělo, jen jeden Duch a stejně tak jen jedno

vytoužené dobro, ke kterému jste byli povoláni. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest“ (Ef 4,4-5). Neboť „vy všichni, pokřtěni v Krista, oblékli jste se v Krista (...) Všichni jste jeden v Kristu Ježíši“ (Gal 3,27-28 řec.). Duch svatý, který sídlí ve věřících a naplňuje i řídí celou církev, vytváří ono podivuhodné společenství věřících a tak hluboce všechny v Kristu spojuje, že je zdrojem jednoty církve. On sám rozděluje milosti a služby (5)((5/Srov. 1 Kor 12,4-11.)) a obohacuje rozličnými dary církev Ježíše Krista „pro přípravu křesťanů k úkolům, které mají plnit, aby Kristovo tělo dělalo pokroky“ (Ef 4,12).

Pro upevnění své svaté církve všude na zemi až do skonání věků svěřil Kristus sboru dvanácti apoštolů úkol učit, řídit a posvěcovat. (6)((6/Srov. Mt 28,18-20; ve spojení s Jan 20,21-23.)) Mezi nimi vyvolil Petra, na němž se po jeho vyznání víry rozhodl vybudovat svou církev. Jemu přislíbil klíče nebeského království (7)((7/Srov. Mt 16,19; ve spojení s Mt 18,18.)) a po jeho vyznání lásky mu svěřil všechny ovce, aby je utvrzoval ve víře (8)((8/Srov. Lk 22,32.)) a pásal v dokonalé jednotě; (9)((9/Srov. Jan 21,15-17.)) přitom on sám, Ježíš Kristus, zůstává navěky hlavním kamenem v rohu stavby (10)((10/Srov. Ef 2,20.)) a pastýřem našich duší. (11)((11/Srov. 1 Petr 2,25; 1. vat. koncil, 4. zas., konst. Pastor aeternus: Coll. Lac. 7, 482a.))

Ježíš Kristus chce, aby jeho lid rostl věrným hlásáním evangelia a udělováním svátostí prostřednictvím apoštolů a jejich nástupců, totiž biskupů s Petrovým nástupcem jako hlavou, i jejich láskyplným vedením při působení Ducha svatého; společenství toho lidu dovršuje jednotou ve vyznávání jedné víry, ve společném slavení bohoslužby a v bratrské svornosti Boží rodiny.

A tak církev, jediné Boží stádce, jako znamení vztyčené mezi národy, (12)((12/Srov. Iz 11,10-12.)) hlásá celému lidstvu evangelium pokoje (13)((13/Srov. Ef 2,17-18; ve spojení s Mk 16,15.)) a putuje v naději k cíli nebeské vlasti. (14)((14/Srov. 1 Petr 1,3-9.))

To je posvátné tajemství jednoty církve v Kristu a skrze Krista, působením Ducha svatého, který uděluje různé dary. Nejvyšším vzorem a zdrojem tohoto tajemství je jednota v Trojici osob jednoho Boha, Otce a Syna v Duchu svatém.

VZTAH ODLOUČENÝCH BRATŘÍ KE KATOLICKÉ CÍRKVI

3 V této jedné a jediné Boží církvi už od samého začátku vznikaly určité roztržky, (15)((15/Srov. 1 Kor 11,18-19; Gal 1,6-9; 1 Jan 2,18-19.)) které apoštol ostře kárá a odsuzuje. (16)((16/Srov. 1 Kor 1,11nn; 11,22.)) V pozdějších stoletích však vznikly rozsáhlejší rozpory a nemalé společnosti se odloučily od plného společenství katolické církve, leckdy ne bez viny lidí z obou stran. Ti však, kdo se nyní rodí v takových společnostech a dosahují v nich víry v Krista, nemohou být viněni z hříchu odloučení a katolická církev k nim přistupuje s bratrskou úctou a láskou. Neboť ti, kdo věří v Krista a řádně přijali křest, jsou v určitém společenství s katolickou církví, i když ne dokonalém. Je pravda, že mezi nimi a katolickou církví jsou rozpory různého druhu jak v oblasti víry a někdy i kázně, tak ohledně struktury církve, takže plnému církevnímu společenství stojí v cestě nemalé překážky, někdy dosti vážné, o jejichž odstranění se snaží ekumenické hnutí. Nicméně však jsou vírou ve křtu ospravedlnění a přivtělení ke Kristu, (17)((17/Srov. Florent. koncil, 8. zas., dekret Exultate Deo: Mansi 31, 1055A.)) proto jim právem náleží čestné označení křesťanů a synové katolické církve je oprávněně uznávají za bratry v Pánu. (18)((18/Srov. sv. Augustin, In Ps. 32, Enarr. II, 29: PL 36, 299.))

Kromě toho mohou existovat mimo viditelné hranice katolické církve některé, ba mnohé a významné prvky a hodnoty, které společně budují a oživují církev: psané Boží slovo, život milosti, víra, naděje a láska i jiné vnitřní dary Ducha svatého a viditelné prvky. Všechny tyto věci, které pocházejí od Krista a k němu vedou, právem patří k jediné Kristově církvi.

U bratří od nás odloučených se také koná nemálo posvátných úkonů křesťanského náboženství, které různými způsoby podle odlišné povahy jednotlivých církví nebo společností nepochybně mohou být skutečně zdrojem života milosti; je třeba je považovat za vhodné prostředky k otvírání vstupu do společenství spásy.

Proto tyto odloučené církve (19)((19/Srov. 4. later. koncil, 4. konst.: Mansi 22, 990; 2. Lyon. koncil, Professio fidei Michaelis Palaeologi: Mansi 24, 71E; Florent. koncil, 6. zas., definice Laetentur caeli: Mansi 31, 1026E.)) a společnosti i přes nedostatky, které na nich podle našeho přesvědčení lpí, rozhodně nejsou bez významu a váhy v tajemství spásy. Neboť Duch Kristův se nezdráhá používat jich jako prostředků spásy, jejichž účinnost se odvozuje z plnosti milosti a pravdy, která byla svěřena katolické církvi.

Přece však bratří od nás odloučení, jak jednotlivci, tak jejich společnosti a církve, nemají tu jednotu, již chtěl Ježíš Kristus obdarit všechny, které znovuzrodil a oživil v jedno tělo a k novému životu, jednotu, kterou vyznává Písmo svaté a úctyhodná církevní tradice. Neboť jediné prostřednictvím katolické církve, která je všeobecným nástrojem spásy, je dosažitelná plnost všech prostředků spásy. Věříme totiž, že jediné apoštolskému sboru, jemuž stojí v čele Petr, svěřil Pán všechno bohatství Nového zákona, aby ustavil jedno Kristovo tělo na zemi, k němuž se potřebují plně přivtělit všichni, kdo už patří nějakým způsobem k Božimu lidu. Tento lid během svého pozemského putování, ačkoli zůstává ve svých členech vystaven hříchu, přece roste v Kristu a Bůh ho laskavě vede podle svých tajemných úmyslů, dokud s radostí nedojde k celé plnosti věčné slávy v nebeském Jeruzalémě.

EKUMENISMUS

4 Dnes se v mnoha částech světa projevují pod vlivem milosti Ducha svatého četné snahy modlitbou, slovem i skutkem dospět k oné plnosti jednoty, kterou chce Ježíš Kristus. Pro tento posvátný sněm vybízí všechny katolické věřící, aby pochopili znamení doby a horlivě se účastnili ekumenického díla.

„Ekumenickým hnutím“ se rozumějí jednání a podniky, které vznikají podle různých potřeb církve a časových okolností a jsou zaměřeny k podporování jednoty křesťanů. K nim patří na prvním místě všechny snahy o odstranění slov, názorů a skutků, které podle spravedlnosti a pravdy neodpovídají skutečnému stavu odloučených bratří, a tím znesnadňují vzájemné vztahy s nimi. Dále „dialog“ mezi dobře připravenými odborníky na setkáních křesťanů z různých církví nebo společností, konaných v duchu zbožnosti; v něm každý hlouběji vyloží nauku svého společenství a zřetelně ukáže její charakteristické rysy. Tímto dialogem totiž všichni získávají pravdivější poznání nauky a života každé z obou společností a jejich spravedlivější hodnocení. Tím také dospívají tyto společnosti k rozsáhlejší spolupráci na jakýchkoliv úkolech, požadovaných každým křesťanským svědomím v zájmu obecného dobra, a scházejí se, kde je to dovoleno, i ke společné modlitbě. A konečně všichni zkoumají svou věrnost Kristově vůli ohledně církve a odhodlaně přistupují k potřebnému dílu obnovy a reformy.

Když toto všechno věřící katolické církve konají rozumně a trpělivě pod dohledem svých pastýřů, přispívají k uskutečňování spravedlnosti a pravdy, svornosti a spolupráce, bratrské lásky a jednoty, aby touto cestou byly poněmhu překonány překážky bránící dokonalému církevnímu sjednocení a aby se všichni křesťané shromáždili v jednom slavení eucharistie a sdružili v jednotu jedné a jediné církve, v jednotu, kterou své církvi Kristus od počátku daroval a o níž věříme, že subsistuje neztratitelně v katolické církvi, a o níž doufáme, že bude stále více vzrůstat až do konce věků.

Je zřejmé, že se příprava a smíření těch jednotlivců, kteří touží po plném katolickém společenství, svou povahou od ekumenického díla liší. Není tu však žádný rozpor, neboť obojí vychází z podivuhodného Božího řízení.

Není pochyby o tom, že se katoličtí věřící při ekumenické činnosti mají starat o odloučené bratry tím, že se za ně modlí, hovoří s nimi o církevních záležitostech a činí k nim první kroky. Především však mají upřímně a pozorně uvažovat o tom, co je třeba obnovit a udělat ve vlastní katolické rodině, aby její život vydával věrnější a jasnější svědectví o učení a institucích, které jí Kristus předal prostřednictvím apoštolů.

Neboť ačkoli má katolická církev celé bohatství Bohem zjevené pravdy a všechny prostředky milosti, přece její členové z nich nežijí s takovou horlivostí, jak by měli, takže se tvář církve jeví méně zářivá bratřím od nás odloučeným i celému světu, a tím se brzdí růst Božího království (20)((20/Srov. Jak 1,4; Řím 12,1-2.)) a každý se má podle své možnosti snažit, aby se církev tím, že nese na svém těle ponížení a umrtvování Ježíšovo, (21)((21/Srov. 2 Kor 4,10; Flp 2,5-8.)) den ode dne očišťovala a obnovovala, dokud si ji Kristus nepřipraví slavnou bez poskvrnky a vrásky. (22)((22/Srov. Ef 5,27.))

Všichni v církvi, při zachování jednoty v nutných věcech a s ohledem na úkoly svěřené jednotlivcům, ať respektují patřičnou svobodu jak v různých formách duchovního života a kázně, tak v různosti liturgických obřadů, ano i v teologickém zpracování zjevené pravdy; ve všem však ať projevují lásku. Takovým jednáním budou stále více prokazovat pravou katolickost a apoštolskost církve.

Na druhé straně je nutné, aby katolíci s radostí uznávali a oceňovali pravé křesťanské hodnoty, pocházející ze společného dědictví, které jsou u bratří od nás odloučených. Je spravedlivé a spasitelné uznávat bohatství Kristovo a působení duchovních sil v životě jiných, kteří vydávají svědectví Kristu někdy až k prolití krve; Bůh je totiž vždy podivuhodný a má být obdivován ve svých dílech.

Nesmíme také nechat bez povšimnutí, že cokoli milost Ducha svatého působí v odloučených bratřích, může sloužit i nám k poučení. Všechno totiž, co je opravdu křesťanské, se nikdy nepříčí pravým hodnotám víry, ale naopak může vždy pomáhat k dokonalejšímu pochopení tajemství Krista a církve.

Avšak právě rozdělení křesťanů brání církvi uskutečnit plnost katolicity jí vlastní v těch synech, kteří jsou k ní sice křtem přidružení, ale jsou odloučeni od plného společenství s ní. I pro církev samu se tak stává obtížnějším projevovat v životní skutečnosti plnost katolicity po všech stránkách.

Tento posvátný sněm s radostí pozoruje, že účast věřících katolíků na ekumenické činnosti den zde dne roste, a doporučuje biskupům na celém světě, aby ji horlivě podporovali a moudře řídili.

KAPITOLA 2 USKUTEČŇOVÁNÍ EKUMENISMU

JEDNOTA JE VĚCÍ VŠECH

5 Činný zájem o obnovení jednoty je záležitostí celé církve, věřících i pastýřů, a týká se každého podle jeho schopností jak v každodenním křesťanském životě, tak v teologickém a historickém bádání. Už tato snaha naznačuje existenci bratrského spojení mezi všemi křesťany a vede k plné a dokonalé jednotě podle milostivé Boží vůle.

OBNOVA CÍRKVE

6 Všechna obnova církve (1)((1/Srov. 5. later. koncil, 12. zas., konst. Constituti: Mansi 32, 988-C.)) spočívá podstatně v růstu věrnosti jejímu vlastnímu povolání, a to je nepochybně důvod pro hnutí za jednotu. Církev ji při svém putování volána Kristem k této neustálé reformě, kterou trvale potřebuje, nakolik je institucí lidskou a pozemskou. Jestliže tedy v některých okolnostech a dobách nebylo něco dosti přesně zachovááno v mravním životě, v církevní kázni nebo i ve způsobu podávání nauky – ten se musí vždy přesně rozlišovat od samého pokladu víry – má se to v příslušné době správně a náležitě obnovit.

Tato obnova má tedy zvláštní ekumenický význam. Různé způsoby církevního života, ve kterých se tato obnova již uskutečňuje – jako např. biblické a liturgické hnutí, hlásání Božího slova a katecheze, apoštolát laiků, nové formy řeholního života, spiritualita manželství, nauka a činnost církve v sociální oblasti –, je třeba považovat za záruky a dobrá znamení, která předpovídají budoucí příznivý pokrok ekumenismu.

OBRÁCENÍ SRDCE

7 Opravdový ekumenismus není možný bez vnitřního obrácení. Vždyť touha po jednotě vychází a uzrává z obnovy mysli, (2)((2/Srov. Ef 4,23.)) ze sebezáporu a ze svobodně tryskající lásky. Proto si musíme od Ducha svatého vyprošovat milost upřímného sebezáporu, pokory, vlídné služby a bratrské velkodušnosti vůči druhým: „Povzbuzuji vás tedy“, praví apoštol národů, „já, vězněný pro Pána: Žijte způsobem hodným toho povolání, které jste dostali: buďte přítom všestranně pokorní, mírní a trpěliví; snášejte se navzájem v lásce a horlivě se snažte zachovávat jednotu ve smýšlení spojení poutem pokoje“ (Ef 4,1-3). Tato výzva se týká zvláště těch, kteří obdrželi svátostné svěcení k tomu cíli, aby dále pokračovalo poslání Krista, který mezi nás „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil“ (Mt 20,28).

Také o proviněních proti jednotě platí svědectví svatého Jana: „Řekneme-li však, že jsme nezhrěšili, děláme z něho lháře a jeho slovo v nás není“ (1 Jan 1,10). Proto pokorně žádáme odpuštění od Boha i od odloučených bratří, jako i my odpouštíme našim viníkům.

Ať si všichni věřící křesťané uvědomí, že budou tím lépe podporovat, ba uskutečňovat jednotu křesťanů, čím čistší život podle evangelia se budou snažit vést. Neboť čím těsnější bude společenství, které je sjednocuje s Otcem, Slovem a Duchem, tím hlouběji a snadněji budou schopni rozvíjet vzájemné bratrství.

SPOLEČNÁ MODLITBA

8 Toto obrácení srdce a svatost života spolu se soukromými i veřejnými modlitbami za jednotu křesťanů je třeba považovat za duši celého ekumenického hnutí a právem je lze nazývat duchovním ekumenismem.

Katolíci si již zvykli často se scházet k modlitbě za jednotu církve, o kterou sám Spasitel v předvečer své smrti tak vroucně prosil Otce: „Ať všichni jsou jedno“ (Jan 17,21).

Při některých zvláštních příležitostech, jako jsou modlitby „za jednotu“ a ekumenická shromáždění, je dovoleno a přímo žádoucí, aby se katolíci spojili v modlitbě s odloučenými bratry. Takové společné modlitby jsou jistě velmi účinný prostředek k vyprošení milosti jednoty a autentický výraz společenství, jímž jsou katolíci dosud spojeni s odloučenými bratry: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20).

Spoluúčast na bohoslužbě (*communicatio in sacris*) však nesmíme považovat za prostředek použitelný pro obnovení jednoty křesťanů bez jakéhokoli rozlišení. Tu platí hlavně dvě zásady: vyjádření jednoty církve a účast na prostředcích milosti. Vyjádřené jednoty spoluúčast při bohoslužbě většinou zakazuje. Snaha o získání milosti ji někdy doporučuje. Jak je třeba konkrétně jednat, ať rozvážlivě určí místní biskupská autorita s přihlédnutím ke všem dobovým, místním i osobním okolnostem, ledaže by něco jiného stanovila biskupská konference v rámci svých statut nebo Svatý stolec.

VZÁJEMNÉ POZNÁNÍ

9 Je třeba poznat ducha odloučených bratří. K tomu je nezbytné studium, které se musí konat podle pravdy a s porozuměním. Je nutné, aby si katolíci, náležitě k tomu připraveni, získali lepší poznání nauky i dějin, duchovního i liturgického života, náboženské psychologie a kultury bratřím vlastní. K tomu účelu jsou velmi prospěšné společné schůzky, zvláště k projednání teologických otázek, kde každý jedná s druhým jako rovný s rovným, za předpokladu, že ti, kteří se jich účastní pod dohledem svých představených, jsou opravdoví odborníci. Z takového dialogu též jasněji vysvitne, jaká je skutečná situace katolické církve. Touto cestou se i lépe pozná smýšlení odloučených bratří a naše víra se jim objasní vhodnějším způsobem.

EKUMENICKÉ VZDĚLÁNÍ

10 Vyučování teologii a jiným předmětům, zvláště historickým, se má konat též z hlediska ekumenického, aby tím přesněji odpovídalo skutečné pravdě.

Mnoho totiž záleží na tom, aby si budoucí pastýři a kněží osvojili teologii pečlivě zpracovanou v tomto smyslu, a ne polemicky, zvláště v otázkách, které se týkají vztahů odloučených bratří ke katolické církvi.

Na vzdělání kněží nejvíce závisí nezbytná výuka a duchovní utváření věřících i řeholníků.

Také katolíci, kteří se věnují misijnímu dílu v týchž zemích jako jiní křesťané, musí zvláště dnes získávat vědění o tom, které problémy a které dobré účinky vyplývají z ekumenismu pro jejich apoštolát.

JAKÝM ZPŮSOBEM VYJÁDŘOVAT A VYKLÁDAT UČENÍ VÍRY

11 Způsob a povaha vyjádření katolické víry nesmí být nijak překážkou dialogu s bratřími. Je bezpodmínečně třeba jasně vyložit celou nauku. Nic není tak cizí ekumenismu jako falešný ireneismus, který poškozují čistotu katolické nauky a zatemňuje její původní a jistý smysl.

Zároveň je nutné vykládat katolickou víru hlouběji a přesněji, a to způsobem a jazykem, který je opravdu srozumitelný také odloučeným bratřím.

Kromě toho katoličtí teologové, kteří při ekumenickém dialogu ve věrnosti nauce církve spolu s odloučenými bratry bádají o božských tajemstvích, mají postupovat s láskou k pravdě, s křesťanskou láskou a pokorou. Při porovnávání nauk ať pamatují, že existuje řád neboli „hierarchie“ pravd katolického učení, vzhledem k jejich různé spojitosti se základem křesťanské víry. Tak bude připravena cesta, na které budou všichni tímto bratrským soutěžením povzbuzováni k hlubšímu poznání a jasnějšímu vyjádření nevystižitelného Kristova bohatství. (3)((3/Srov. Ef 3,8.))

SPOLUPRÁCE S ODLOUČENÝMI BRATRY

12 Především národy mají všichni křesťané vyznávat víru v trojjediného Boha a ve vtěleného Božího Syna, našeho Vykupitele a Pána, a společným úsilím ve vzájemné úctě vydávat svědectví naší naději, která nezklame. Protože se v naší době velmi rozšířila spolupráce na poli sociálním, jsou všichni lidé bez výjimky voláni k společnému dílu, tím spíše věřící v Boha, ale nejprve všichni křesťané jako nositelé Kristova jména. Spolupráce všech křesťanů vyjadřuje živým způsobem spojení, které je již navzájem sjednocuje, a staví do plnějšího světla tvář Krista Služebníka. Tato spolupráce, která už existuje u mnoha národů, se musí stále více zdokonalovat zvláště v zemích, kde se uskutečňuje sociální nebo technický rozvoj. To platí jak o vytváření správného názoru na důstojnost lidské osoby, o podporování věci míru, o aplikaci evangelia na sociální život, o pěstování vědy a umění v křesťanském duchu, tak také o použití léků všeho druhu proti těžkostem našeho věku, jako jsou hlad a pohromy, negramotnost a nouze, nedostatek obydlí a nerovnoměrné rozdělení majetku. Touto

spoluprací se mohou všichni, kteří věří v Krista, snadno naučit, jak se navzájem lépe poznávat a mít se v úctě a jak připravit cestu k jednotě křesťanů.

KAPITOLA 3 CÍRKVE A CÍRKEVNÍ SPOLEČNOSTI ODDĚLENÉ OD ŘÍMSKÉHO APOŠTOLSKÉHO STOLCE

VZNIK ROZTRŽEK

13 Obracíme pozornost ke dvěma hlavním kategoriím roztržek, které postihly nesešivané roucho Kristovo.

První z nich povstaly na Východě, a to buď popíráním věroučných formulí Efeského a Chalcedonského koncilu, nebo v pozdější době přerušením církevního společenství mezi východními patriarcháty a Římským stolcem.

Další roztržky pak vznikly po více než čtyřech stoletích na Západě na základě událostí, které se označují jako reformace. Od té doby je od Římského stolce odděleno více národních nebo konfesijních společností. Mezi těmi, v nichž se zčásti uchovávají katolické tradice a katolické struktury, zaujímá zvláštní místo anglikánské společenství.

Tyto různé oddělené společnosti se mezi sebou velice liší nejen pro svůj vznik a místní nebo časové danosti, ale především povahou a závažností otázek, které se týkají víry a církevní struktury.

Proto tento posvátný sněm, aniž podceňuje odlišné existenční podmínky různých křesťanských společností nebo přehlíží svazky trvající mezi nimi i při rozdělení, se rozhodl předložit následující úvahy pro uskutečňování uvážlivé ekumenické činnosti.

I

Zvláštní úvaha o východních církvích

SMÝŠLENÍ A DĚJINY VÝCHODNÍCH CÍRKVÍ

14 Církve Východu a Západu šly po řadu století vlastní cestou, byly však spojeny bratrským společenstvím víry a svátostného života, přičemž společně uznávaly vedoucí roli Římského stolce, když mezi nimi vznikly spory ve věcech víry nebo kázně. Posvátný sněm by chtěl, mezi ostatními závažnými věcmi, všem s potěšením připomenout, že na Východě je mnoho partikulárních či místních církví, mezi nimiž zaujímají první místo církve patriarchální, a nemálo z nich se honosí tím, že pocházejí od apoštolů. Proto má u východních křesťanů velkou váhu snaha a péče o uchování těch bratrských vztahů ve společenství víry a lásky, které mají být mezi místními církvemi jako mezi sestrami.

Rovněž se nesmí přehlédnout, že východní církve mají od počátku poklad, z kterého západní církve velmi mnoho čerpala v liturgii, v duchovní tradici a v právním řádu. Nemůže se podceňovat ani to, že základní dogmata křesťanské víry o Trojici a o Božím Slovu, které přijalo tělo z Panny Marie, byla definována na ekumenických koncilech konaných na Východě. Pro uchování této víry východní církve mnoho vytrpěly a dosud trpí.

Avšak dědictví, předané od apoštolů, bylo přijato v různých podobách a různým způsobem, a proto už od začátku církve bylo tu a tam rozdílně vykládáno i vlivem nestejně mentality a životních podmínek. To všechno, vedle vnějších příčin také pro nedostatek vzájemného pochopení a lásky, dalo podnět k roztržkám.

Proto posvátný sněm vybízí všechny, ale zvláště ty, kteří usilují o obnovení žádoucího plného společenství mezi východními církvemi a katolickou církví, aby náležitě uvážili tyto zvláštní podmínky vzniku a růstu východních církví a též povahu vztahů, které byly mezi nimi a Římským stolcem před rozštěpením, a utvořili si o tom všem správný úsudek. Bude-li se toho bedlivě dbát, nesmírně to prospěje zamýšlenému dialogu.

LITURGICKÁ A DUCHOVNÍ TRADICE VÝCHOĐANŮ

15 Je také všeobecně známo, s jakou láskou konají východní křesťané posvátnou liturgii, zvláště eucharistickou, zdroj života církve a záruku budoucí slávy, při níž věřící spojení s biskupem mají přístup k Bohu Otci prostřednictvím Syna, vtěleného Slova, který trpěl a byl oslaven, ve vylití Ducha svatého, a tak dosahují společenství s Nejsvětější Trojicí, neboť dostali „úcast na božské přirozenosti“ (2 Petr 1,4). Slavením eucharistie Páně se tak v těchto jednotlivých církvích buduje a roste Boží církve (1)((1/Srov. sv. Jan Zlatoústý, In Ioannem Homilia XLVI: PG 59, 260-262.)) a koncelebrováním se projevuje jejich společenství.

V tomto liturgickém kultu velebí východní křesťané překrásnými hymny Marii vždy pannu, kterou Efeský ekumenický sněm slavnostně prohlásil za přesvatou Bohorodičku, aby tím byl Kristus v pravém a vlastním smyslu uznán jako Syn Boží a Syn člověka podle Písma. Uctívají také mnohé světce, mezi nimi otce všeobecné církve.

Jelikož tyto církve, i když odloučené, mají pravé svátosti a především, vlivem apoštolské posloupnosti, mají kněžství a eucharistii, které je s námi dosud těsně pojí, je nějaká spoluúcast na bohoslužbách za vhodných okolností a se souhlasem církevní autority nejen možná, ale dokonce se doporučuje.

Na Východě je také bohatství těch duchovních tradic, které našly vyjádření zejména v mnišství. Tam se totiž už od slavných dob svatých otců dařilo mnišské spiritualitě, která se odtud rozšířila do západních zemí a z níž jako ze zdroje vzniklo a stále novou sílu přijímalo řeholnictví latinské. Proto se důrazně doporučuje, aby katolíci častěji čerpali z tohoto duchovního bohatství východních otců, které povznáší celého člověka k rozjímání o božských věcech.

Ať všichni vědí, že poznávat, mít v úctě, uchovávat a rozvíjet drahocenné liturgické a duchovní dědictví východních křesťanů je nesmírně důležité pro věrné udržování křesťanské tradice v její plnosti a pro dosažení dokonalého smíru mezi východními a západními křesťany.

VLASTNÍ CÍRKEVNÍ KÁZEŇ VÝCHOĎANŮ

16 Východní církve se řídily už od nejstarších dob vlastními církevními řády, které potvrdili svatí otcové a sněmy, a to i ekumenické. Protože však určitá rozdílnost mravů a zvyků, jak bylo shora připomenuto, vůbec není zábranou pro jednotu církve, naopak spíše zvětšuje krásu církve a nemálo přispívá k plnění jejího poslání, posvátný sněm vyhláší – aby se odstranily všechny pochybnosti –, že církve Východu, při vědomí nutné jednoty celé církve, mají možnost řídit se podle vlastních řádů, které více odpovídají povaze jejich věřících a lépe slouží duchovnímu dobru. Dokonalé zachování této tradiční zásady, ne vždy dodržované, náleží k věcem, které jsou naprosto nezbytné jako předběžná podmínka obnovení jednoty.

VLASTNÍ RÁZ VÝCHODNÍ TEOLOGIE

17 Co bylo shora řečeno o oprávněné rozdílnosti, je třeba prohlásit také o rozdílném, teologickém vyjadřování nauky. Neboť při zkoumání zjevené pravdy se používalo na Východě a na Západě různých metod a postupů při poznávání a vyznávání božských věcí. Proto není divu, že některé stránky zjeveného tajemství přiměřeněji chápou a lépe osvětlují jedni než druzí, takže je třeba říci, že se odlišné teologické formulace často spíše doplňují, než aby si odporovaly. Pokud jde o autentické teologické tradice Východanů, je třeba uznat, že jsou vynikajícím způsobem zakořeněny v Písmě svatém, že je podporuje a vyjadřuje liturgický život, že je sytí živá apoštolská tradice a spisy východních otců i duchovních spisovatelů a že směřují k správnému utváření života, ano k plnému nazírání křesťanské pravdy.

Tento posvátný sněm vzdává díky Bohu za to, že mnozí východní synové katolické církve, kteří toto dědictví uchovávají a touží je prožívat čistěji a plněji, už žijí v plném společenství s bratry zachovávajícími západní tradici, a prohlašuje, že toto celé dědictví duchovní, liturgické, disciplinární a teologické ve svých různých tradicích patří k plné katolickosti a apoštolskosti církve.

ZÁVĚR

18 Po prozkoumání všech těchto skutečností obnovuje tento posvátný sněm to, co v minulosti prohlásily posvátné sněmy i římské papežové, že totiž pro obnovení nebo udržení společenství a jednoty je nutné „neukládat žádné další břemeno kromě nutných věcí“ (Sk 15,28). Velmi si také přeje, aby se od nynějška v různých institucích a formách církevního života všemožně usilovalo o pozvolné dosažení jednoty, především modlitbou a bratrským dialogem o nauce a naléhavých potřebách pastýřského úřadu v naší době. Koncil rovněž doporučuje pastýřům a věřícím katolické církve pěstovat přátelské styky s těmi, kteří už nežijí na Východě, nýbrž daleko od vlasti, aby rostla bratrská spolupráce s nimi v duchu lásky a s vyloučením každé svárlivé řevnivosti. Jestliže toto dílo bude celou duší podporováno, pak posvátný sněm doufá, že padne zeď rozdělovající církve západní a východní a že bude konečně jediný příbytek spočívající na úhelném kameni Ježíši Kristu, který obě dvě části spojí v jedno. (2)((2/Srov. Florent. koncil, 6. zas., definice Laetentur caeli: Mansi 31, 1026E.))

II

Odloučené církve a církevní společnosti na Západě

ZVLÁŠTNÍ POSTAVENÍ TĚCHTO SPOLEČNOSTÍ

19 Církve a církevní společnosti, které se oddělily od Římského apoštolského stolce buď v těžké krizi, která nastala na Západě už koncem středověku, nebo v pozdějších dobách, jsou spojeny s katolickou církví svazkem zvláštního příbuzenství vzhledem k tomu, že křesťanský lid žil v průběhu minulých staletí dlouho v církevním společenství.

Ježto se tyto církve a církevní společenství pro rozdílnost původu, nauky i duchovního života nemálo liší nejen od nás, ale i mezi sebou navzájem, je velmi nesnadné je správně popsat a nemáme to zde ani v úmyslu.

Ačkoli ekumenické hnutí a touha po míru s katolickou církví dosud všude nezavládly, přece máme naději, že u všech bude pozvolna růst ekumenické cítění a vzájemná úcta.

Je však třeba uznat, že mezi těmito církvemi a společenstvími a katolickou církví existují závažné rozdíly nejen povahy historické, sociologické, psychologické a kulturní, ale především ve výkladu zjevené pravdy. Aby však přes tyto rozdíly mohl snadněji začít ekumenický dialog, chceme v následujícím poukázat na to, co může a musí být základem a podnětem pro tento dialog.

VÍRA V KRISTA

20 Máme na mysli nejprve křesťany, kteří otevřeně vyznávají Ježíše Krista jako Boha a Pána a jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi k slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Ducha svatého. Víme sice, že existují nemalé rozdíly od učení katolické církve také o Kristu, vtěleném Božím Slovu, a o vykupitelském díle, a tedy i o tajemství a službě církve a o úkolu Mariině v díle spásy. Přesto se však radujeme, když vidíme, že odloučení bratři směřují ke Kristu jako ke zdroji a středu církevního společenství. Touha po spojení s Kristem je vede k tomu, aby stále více hledali jednotu a také vydávali svědectví o své víře u všech národů.

STUDIUM PÍSMĚ SVATÉHO

21 Láska a úcta k Písmu svatému, ba téměř jeho kult vede naše bratry k stálému a důmyslnému studiu této knihy. Evangelium „se přece projevuje Boží moc a přináší záchrana každému, kdo věří, nejdříve Židům, ale pak i pohanům“ (Řím 1,16).

Vzývají Ducha svatého a hledají v Písmě svatém Boha, jak k nim mluví v Kristu, kterého předpověděli proroci a který je pro nás vtěleným Božím Slovem. V Písmě nazírají Kristův

život a to, co božský Mistr učil a konal pro spásu lidí, zvláště tajemství jeho smrti a zmrtvýchvstání.

Ačkoli křesťané od nás odloučení uznávají božskou autoritu Písma svatého, přece jen jinak než my chápou – a to různí různě – vztah mezi Písmem a církví, v níž podle katolické víry má při výkladu a hlásání psaného Božího slova zvláštní místo autentický učitelský úřad.

Přesto však je Písmo svaté právě při dialogu znamenitým nástrojem v mocné Boží ruce k dosažení oné jednoty, kterou Spasitel nabízí všem lidem.

SVÁTOSTNÝ ŽIVOT

22 Kdykoli je svátost křtu udělována žádně podle ustanovení Pána a přijímání s náležitou přípravou duše, člověk je jí skutečně přivtělován ke Kristu ukřižovanému a oslavenému a je znovuzrozen k účasti na Božím životě podle apoštolových slov: „Křtem jste byli spolu s Kristem položeni do hrobu, a tím také zároveň s ním vzkříšeni, protože jste uvěřili v moc Boha, který ho vzkřísil z mrtvých“ (Kol 2,12). (3)((3/Srov. Řím 6,4.))

Křest tedy vytváří svátostné pouto jednoty mezi všemi, kdo se křtem znovu narodili. Avšak křest sám o sobě je jenom počátek a výchozí bod, neboť cele směřuje k dosažení plnosti života v Kristu. A tak je křest zaměřen k úplnému vyznání víry, k úplnému začlenění do institutu spásy, jak je chtěl sám Kristus, a konečně k úplnému zapojení do eucharistického společenství.

Ačkoli církevní společnosti od nás odloučené nežijí s námi v plné jednotě vyplývající ze křtu a ačkoli se domníváme, že neuchovaly původní a úplnou podstatu eucharistického tajemství, především proto, že jim chybí svátost kněžství, přesto, když při večeři Páně připomínají jeho smrt a vzkříšení, vyznávají, že je to znamení života ve společenství s Kristem, a očekávají jeho slavný příchod. Proto je třeba, aby předmětem dialogu bylo učení o večeři Páně, o ostatních svátostech, o liturgii a o službách církve.

ŽIVOT V KRISTU

23 Křesťanský život těchto bratří se živí vírou v Krista a je podporován milostí křtu a slyšením Božího slova. Projevuje se pak v soukromé modlitbě, v rozjímání bible, v křesťanském rodinném životě a v bohoslužbě obce shromážděné k Boží chvále. Ostatně jejich bohoslužba nezřídka obsahuje zřetelně vystupující prvky staré společné liturgie.

Víra v Krista vydává ovoce ve chvále a díkůvzdání za dobrodiní přijatá od Boha; k tomu přistupuje živý smysl pro spravedlnost a upřímná láska k bližním. Tato činorodá víra postavila i mnoho ústavů pro odstranění duchovní i tělesné bídy, pro výchovu mládeže, k zlidštění společenských životních podmínek a k upevnění všeobecného míru.

I když mnozí křesťané nevykládají evangelium v mravní oblasti vždy stejně jako katolíci a nepřijímají stejné řešení velmi vážných problémů dnešní společnosti, přece se chtějí jako my držet Kristova slova jako zdroje křesťanské ctnosti a poslouchat příkazu apoštola: „Cokoli

mluvíte nebo konáte, všechno dělejte ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci“ (Kol 3,17). Zde může začít ekumenický rozhovor o aplikaci evangelia v mravní oblasti.

ZÁVĚR

24 Po tomto krátkém výkladu podmínek pro praktické provádění ekumenické práce a zásad, podle kterých se má řídit, obracíme své zraky s důvěrou do budoucnosti. Tento posvátný sněm vybízí věřící, aby se zdržovali každé lehkomyšlnosti i nerozumné horlivosti, které by mohly poškodit opravdový pokrok jednoty. Neboť jejich ekumenická činnost musí být plně a upřímně katolická, totiž věrná pravdě, kterou jsme přijali od apoštolů a Otců, v souladu s vírou, kterou vždy vyznávala katolická církev, a zároveň zaměřená k oné plnosti, jíž podle vůle Pána má s postupujícím časem růst jeho tělo.

Tento sněm si naléhavě přeje, aby se všechno, co konají synové katolické církve, rozvíjelo ve spojení s tím, co podnikají odloučení bratři, aniž se cestám Prozřetelnosti kladou nějaké překážky nebo vytvářejí nepříznivé podmínky pro budoucí podněty Ducha svatého. Dále koncil prohlašuje, že si je vědom toho, že tento svatý záměr – znovu usmířit všechny křesťany v jednotě jedné a jediné Kristovy církve – přesahuje lidské síly a schopnosti. Proto zcela skládá svou naději v Kristovu modlitbu za církev, v lásku Otce k nám a v sílu Ducha svatého. „Naděje však neklame, protože Boží láska je nám vlita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

S tím vším vcelku i jednotlivě, co bylo stanoveno v tomto dekretu, souhlasili otcové posvátného sněmu. A my apoštolskou mocí Kristem nám svěřenou spolu se ctihodnými otci v Duchu svatém to schvalujeme, rozhodujeme a ustanovujeme, a co takto sněm ustanovil, k Boží slávě přikazujeme vyhlásit.

V Římě u svatého Petra dne 21. listopadu 1964.

Já PAVEL, biskup katolické církve
Následují podpisy otců.
